

NIEUWSBRIEF

TOEKOMST
BASISSCHOLEN
NOORD-GRONINGEN

L&E en VCPO

Nummer 2, oktober 2014

IN DIT NUMMER

- Regiobijeenkomst 'Onderwijs en Krimp'
- Onderzoek naar samenwerkingsvorm besturen
- Nieuwe sectordirecteur primair onderwijs Lauwers en Eems
- Seminar Toekomstscenario II
- Stand van zaken met betrekking tot de gesprekken op de scholen
- Over de gesprekken op de scholen

AGENDA

Tot en met november 2014:

Gesprekken op de scholen over het voorstel 'Toekomstscenario II'.

Tot en met november 2014:

Onderzoek naar samenwerkingsvorm besturen.

8 oktober 2014:

Seminar 'Toekomstscenario II'. Seminar voor raadsleden van de vier gemeenten over Toekomstscenario II, de rol van de gemeente hierin en ontwikkelingen inzake wet- en regelgeving rondom leerlingdaling.

Oktober t/m november:

Informeel overleg met gemeenteraden en wethouders. Marianne Volp en Simon van der Wal leggen deze bezoeken samen af.

December 2014:

De bestuurders presenteren 'Toekomstscenario III Scholenspreiding': het definitieve plan voor scholenspreiding in Noord-Groningen en voor de samenwerkingsvorm tussen beide schoolbesturen. Oftewel het plan waar we de komende jaren naar toe willen werken.

VOORWOORD BESTUURDERS

Andere mogelijkheden

Vlak voor de zomervakantie zijn we gestart met het voeren van gesprekken met mr'en en ouders over het rapport 'Toekomstscenario II Scholenspreiding'. Doel is om te kijken of er nog andere mogelijkheden zijn die dichterbij de wensen van ons allemaal liggen. Het is fijn om te constateren dat er overal constructief wordt meegedacht. Veel mensen zien dat er iets moet gebeuren. Natuurlijk zijn er ook veel vragen. Die proberen we zo goed mogelijk te beantwoorden. We krijgen diverse mogelijkheden aangereikt om ons voorstel nog 'passender' te maken. Denk bijvoorbeeld aan de keuze voor een andere fusiepartner of plek voor de fusieschool. Deze mogelijkheden nemen we mee bij het definitief maken van de plannen. Op een paar scholen zoeken mr'en en ouders uit hoe zij de school zelf overeind kunnen houden. Dit zijn ouders die niet willen dat de laatste (kleine) school uit het dorp verdwijnt. Deze mogelijkheid houden we vooralsnog open. Maar, hebben we gezegd, we willen daar zelf niet de verantwoordelijkheid voor dragen. Punt is dat het openhouden van de kleine school haaks op onze visie staat. Want op een kleine school loop je meer risico op kwaliteitsverlies. En kwaliteit is juist onze verantwoordelijkheid. Toch hebben we deze ouders de ruimte gegeven om te kijken naar mogelijkheden die buiten onze besturen liggen. Niet een gemakkelijke weg. Omdat een kant-en-klare oplossing er niet is en er veel voorwaarden aan verbonden zijn. Wij ondersteunen ze door het geven van kennis en inzicht. In december, wanneer we het plan definitief gaan maken, moet duidelijk zijn of en welke mogelijkheden er op dit gebied zijn.

Marianne Volp,
directeur-bestuurder Lauwers en Eems

Simon van der Wal,
directeur-bestuurder VCPO Noord-Groningen

WAT IS ER GEBEURD?

REGIOBIJEENKOMST ONDERWIJS EN KRIMP

Op de valreep voor de zomervakantie organiseerde de 'Commissie Jeugdzaken van Dorpsvereniging Garnwerd e.o.' een bijeenkomst over 'Onderwijs en Krimp'. In een volle Doorrit in Garnwerd verzamelden zich op 1 juli meer dan 150 geïnteresseerden (waaronder de bestuurders van L&E en VCPO Noord-Groningen) om kennis op te doen, samenwerking te zoeken en in gesprek te gaan over wat dorpsbewoners zelf kunnen doen om invloed te hebben op goed onderwijs in hun dorp. Een zestal ervaringsdeskundigen* deelde hun visie en kennis en ging in op vragen van het publiek. Er werd onder andere ingegaan op de wet- en regelgeving op dit gebied, op de voors en tegens van de kleine school en eventuele mogelijkheden om de (kleine) school in het dorp toch open te houden. Een positieve avond, die ervoor zorgde dat we tijdens de gesprekken op de scholen goed voorbereid met elkaar in gesprek konden gaan. De conclusie van de avond was dat de dialoog tussen ouders, gemeente en schoolbestuur nodig is. Want dan alleen kun je maatwerk bieden. Ook wij willen dat graag en hopen dit de komende maanden met elkaar te bereiken.

* De sprekers van de avond waren Mini Schouten (School aan Zet), Bouwien Rutten (Stichting Behoud Kleine Scholen), Thijs Rutten (bestuurder scholenkoepel Limburg), Cees van Mourik (Kleine Scholen Coöperatie), Loes Ypma (Tweede Kamerlid PvdA primair onderwijs) en Harry Swarts (programma-manager primair onderwijs bij Ministerie van OCW). Hun verhaal is te lezen in het verslag van deze avond. Kijk daarvoor op www.debesteschoolvoorgarnwerd.nl.

(VERVOLG)GESPREKKEN OVER 'TOEKOMSTSCENARIO II'

Momenteel vinden de gesprekken op de scholen plaats met ouders en mr'en om te kijken hoe we in ons voorstel meer bij hun wensen kunnen aansluiten. Om een antwoord te kunnen geven op alle vragen en eventueel verder onderzoek te doen, hebben op een aantal scholen inmiddels vervolggesprekken plaatsgevonden. Deze gesprekken worden in veel gevallen voorgezeten door Marcel Endendijk en Roosje van Leer, beiden werkzaam bij adviesbureau Stamm in Assen. Bij 'Uitgelicht' leest u meer over wie ze zijn en wat ze doen. Onder 'Afspraken' leest u meer over de stand van zaken met betrekking tot de gesprekken op de scholen.

ONDERZOEK NAAR SAMENWERKINGSVORM BESTUREN

Op dit moment onderzoeken we welke samenwerkingsvorm tussen beide besturen het spreidingsplan het beste kan ondersteunen. Aan Van Beekveld & Terpstra is gevraagd de verschillende juridische mogelijkheden, met de voors en tegens, in kaart te brengen. Deze zijn inmiddels gepresenteerd en besproken met de interne toezichthouders. Binnenkort volgen de gesprekken met de andere geledingen. Samenwerking tussen besturen is nog best een ingewikkelde zaak als je kijkt naar de verschillen die moeten worden overbrugd en de mogelijkheden die bestaande wetgeving daar op dit moment voor biedt. Samenwerking tussen openbaar en bijzonder onderwijs is bijvoorbeeld aan allerlei regels gebonden. Dat is lastig voor krimpregio's en daar is de politiek inmiddels ook van doordrongen. Dit soort zaken komen dan ook regelmatig in de Tweede Kamer aan de orde. In december willen we met een voorstel komen voor een samenwerkingsvorm. Een die het beste bij ons past en ook (juridisch) haalbaar lijkt.

NIEUWE SECTORDIRECTEUR PRIMAIR ONDERWIJS LAUWERS EN EEMS

In juni van dit jaar nam Harm Krol, de functie van sector-directeur primair onderwijs van L&E over van Annemarie Machielsen. Aanvankelijk was hij haar waarnemer, inmiddels is hij haar opvolger ad interim. Harm Krol heeft een eigen bureau en is (o.a.) werkzaam als organisatieadviseur, coach en interimmanager. Bedoeling is dat hij voor langere tijd de functie van sectordirecteur op zich neemt en (mede) het traject 'scholenspreiding' in goede banen leidt. Een aantal mr'en en ouders zal hem ongetwijfeld al tijdens de gesprekken op de scholen over 'Toekomstscenario II' zijn tegengekomen. We kunnen Harm typeren als 'verbinder' oftewel 'iemand die mensen en partijen bij elkaar brengt'. Dit vanuit zijn visie dat het serieus nemen van 'waarden' en 'verbinding' altijd het vertrekpunt is voor het versterken van de organisatiekracht. Niet alleen binnen L&E, maar ook tijdens de gesprekken op de scholen over 'Toekomstscenario II', werkt hij vanuit deze visie. Dit door te luisteren, door mensen inzicht te geven in de situatie en sparringpartner te zijn. Dat is ook iets wat hij het allerliefste doet. "Want", zegt hij; "juist omdat er soms een spanningsveld zit tussen verschillende belangen, voel ik me op deze plek als een vis in het water."

SEMINAR 'TOEKOMSTSCENARIO II'

Ongeveer op het moment van verschijnen van deze nieuwsbrief vindt het seminar 'Toekomstscenario II' plaats. Een avond waarop wij voor de raadsleden van de vier gemeenten het rapport 'Toekomstscenario II Scholenspreiding Noord-Groningen' toelichten. Ook gaat Seakle Satter, voormalig

adviseur onderwijs bij gemeenten en bij de VNG, in op de rol van de gemeente hierin en geeft Harry Swarts, programmamanager leerlingdaling van het Ministerie van OCW, informatie over actuele ontwikkelingen inzake wet- en regelgeving rondom leerlingdaling. Doel is elkaar (bestuur en gemeenten) goed te informeren, zodat we daarna goed voorbereid het gesprek met elkaar kunnen aangaan.

AFSPRAKEN/STAND VAN ZAKEN

naar aanleiding van gesprekken op de scholen

Er worden naar aanleiding van de gesprekken op de scholen veel vragen gesteld, suggesties gedaan en initiatieven genomen. Hieronder geven we in grote lijnen, met enkele voorbeelden, de stand van zaken weer.

BESTE PLEK FUSIESCHOOL

Op een aantal scholen is men bezig te onderzoeken wat de beste plek is voor de fusieschool. Neem bijvoorbeeld obs De Wierde in Adorp en cbs De Meander in Sauwerd. De mr'en van beide scholen zetten een enquête uit onder ouders met vragen over wat zij zouden doen bij keuze voor Adorp dan wel Sauwerd.

KEUZE ANDERE FUSIEPARTNER

Sommige mr'en/ouders zien liever dat de school fuseert met een andere school dan voorgesteld in 'Toekomstscenario II'. Neem bijvoorbeeld obs De Schutsluis in Oldenzijl. Ouders zien obs Roodschool in Rodeschool, niet als de meest logische fusiepartner voor zich. Ze willen in gesprek over andere mogelijkheden.

MEERDERE SCENARIO'S MOGELIJK

Een aantal mr'en/ouders brengt verschillende toekomstscenario's voor hun school in kaart en geeft de bestuurders

aan de hand van de vijf criteria voor scholenspreiding een advies. De mr van cbs H. de Cock bijvoorbeeld ziet de volgende scenario's voor zich: a) H. de Cock zelfstandig verder laten gaan, b) verder gaan als samenwerkingsschool, c) zelfstandig verder gaan in een coöperatie, d) de geplande nieuwbouw van gemeente De Marne niet uitvoeren in Leens, maar in Ulrum. De bestuurders nemen de adviezen mee bij het definitief maken van de plannen.

FUSIE LATER PLANNEN

Enkele scholen maken zich zorgen om de planning van de scholenfusie. In 'Toekomstscenario II' is bijvoorbeeld voorgesteld om cbs Ichthusschool en obs Solte Campe in augustus 2015 te laten fuseren tot een samenwerkingsschool. Sommigen vinden dit te snel: "We hebben elkaar nog niet eens ontmoet. Een jaar later lijkt ons wellicht beter haalbaar."

PROGNOSES VERGELIJKEN MET ANDERE PROGNOSES

Op veel scholen (waaronder bijvoorbeeld in Zandweer) komen vragen met betrekking tot de prognoses: "Kloppen ze voor onze specifieke situatie?" "Zijn er nog andere prognosecijfers die we er naast kunnen leggen?". Daarom hebben we besloten om de prognosecijfers uit het rapport 'Toekomstscenario II' te vergelijken met andere prognosecijfers. Deze zullen we meenemen bij het definitief maken van ons plan.

ZELFSTANDIG VERDER GAAN

Enkele scholen, bijvoorbeeld obs De Getijden in Pieterburen, onderzoeken hoe zij de school zelf overeind kunnen houden. Dit zijn ouders die niet willen dat de laatste (kleine) school uit het dorp verdwijnt. Wij ondersteunen ze door het geven van kennis en inzicht.

FINANCIËN IN KAART VOOR OUDE EN NIEUWE SITUATIE

Op veel scholen komen vragen over de financiën naar voren. Hoe ziet het financiële plaatje eruit als we alles bij het oude houden en hoe bij het voorstel zoals beschreven in 'Toekomstscenario II'? Besloten is dat we voor beide situaties een meerjarenbegroting maken en deze, wanneer gewenst, ter inzage aanbieden. We kiezen voor openheid over bedragen en andere cijfers.

BETROKKEN ZIJN BIJ PROCES VAN SAMENVOEGING

Veel ouders geven aan meegenomen te willen worden in het proces van samenvoeging. Ze willen bijvoorbeeld meedenken over hoe onderwijs en identiteit worden vormgegeven in de toekomstige school. "Neem de tijd voor dit proces", wordt als advies meegegeven.

UITGELICHT

Over de gesprekken op de scholen

Marcel Endendijk en Roosje van Leer

Er worden door mr'en en ouders veel vragen gesteld over het voorstel 'Toekomstscenario II'. Omdat ze een goed beeld willen krijgen van de eigen specifieke situatie en om te kunnen bepalen of het voorstel dat er ligt het juiste is. Dat kost veel tijd en daar willen we ook de tijd voor nemen. Op een aantal scholen hebben al vervolggesprekken plaatsgevonden. Veelal voorgezeten door Marcel Endendijk en Roosje van Leer, beiden werkzaam bij adviesbureau Stamm in Assen. Tot nog toe waren ze vooral betrokken bij de gesprekken op de L&E-scholen, wanneer gewenst zullen ze ook aanschuiven bij overleggen op de VCPO-scholen. Een gesprek over hun rol en ervaringen.

Wat is Stamm voor organisatie?

Marcel: "Stamm is een adviesbureau voor maatschappelijke vraagstukken." Roosje: " 'Onderwijs en krimp' is bijvoorbeeld een belangrijk thema waarbinnen wij werken. Wij ondersteunen organisaties met onderzoek en procesbegeleiding."

Jullie zitten de gesprekken voor op de scholen.

Wat is precies jullie rol?

Marcel: "We zorgen ervoor dat het gesprek goed verloopt. We zijn intermediair of tolk tussen ouders en schoolbesturen. Voor beide partijen is dat prettig, omdat wij er meer neutraal in staan. Daarnaast zijn we vraagbaak voor ouders, maar ook voor de directieleden en de bestuurders."

"JE MOET ELKAAR EERST BEGRIJPEN EN VAN DAARUIT NAAR EEN OPLOSSING ZOEKEN."

Hoe reageren mensen op 'Toekomstscenario II'?

Marcel: "Heel verschillend. Er zijn mensen die begrijpen dat er iets moet veranderen, mensen die zich zorgen maken over hoe het verder gaat, en mensen die de strijd aan willen gaan om hun school open te houden." Roosje: "Deze laatste groep ziet bijvoorbeeld de school als onmisbaar voor de leefbaarheid in een dorp. Of vindt het vooral belangrijk dat hun kind zich fijn voelt op school en wil de school daarom niet zomaar opgeven."

Hoe gaan jullie met deze laatste groep mensen om?

Roosje: "We geven inzicht in de positie van de bestuurders, maar luisteren ook naar hun verhaal. We staan open voor hun opvattingen. Je moet elkaar eerst begrijpen en van daaruit naar een oplossing zoeken."

En wat als ouders dan toch hun (kleine) school willen open houden?

Roosje: "De bestuurders willen daar zelf niet aan meewerken, omdat het haaks op hun visie* staat. Als bestuurder ben je verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs. Door de krimp is dat steeds lastiger te garanderen. Maar de bestuurders willen deze groep ouders ook niet tegenhouden. Als ouders dat willen krijgen ze onder bepaalde voorwaarden de ruimte om te onderzoeken of het mogelijk is om zelf de school overeind te houden. Wij ondersteunen ze hierbij met kennis en inzicht. Laten bijvoorbeeld zien wat realistisch is en wat niet."

Wanneer is iets niet realistisch?

Roosje: "Dat kan van alles zijn en ligt per school weer anders. Denk alleen maar aan de opheffingsnorm**. Als prognoses uitwijzen dat een school na verloop van tijd onder de opheffingsnorm komt is het niet realistisch om een school in stand te willen houden. Omdat je dan geen geld meer krijgt van de overheid. Ook niet iedereen weet dat de opheffingsnorm per gemeente verschilt. In Winsum ligt dit bijvoorbeeld op 47 leerlingen en in De Marne op 23. Er zijn ook ouders die denken dat zolang de kleinescholentoeslag*** er is, ze het alleen wel kunnen redden. Maar ook dat ligt per school verschillend, bijvoorbeeld omdat de kosten die je maakt voor een gebouw overal weer anders zijn."

Welke mogelijkheden zijn er dan?

Roosje: "Er zijn geen kant-en-klare oplossingen. Tijdens de bijeenkomst in Garnwerd werden een aantal ideeën aangedragen. Zoals het zoeken van aansluiting bij de Kleine Scholen Coöperatie of het overdragen van het onderhoud van de school aan het dorp. Momenteel wordt onderzocht of deze ideeën

(ook wettelijk gezien) toepasbaar zijn binnen de eigen situatie en welke consequenties dit met zich meebrengt. Het is nu nog niet te zeggen welke kant het opgaat.”

“ALS JE MIJ VRAAGT WIE DE HELDEN ZIJN IN DIT TRAJECT, DAN ZIJN DAT DE MR-LEDEN WEL!”

Wie zijn belangrijke beslissers?

Marcel: “De mr’en en de directies van de scholen. Zij hebben een cruciale rol in dit traject. Mr-leden zullen uiteindelijk hun

stem moeten uitbrengen. Belangrijk is dus dat ze weten wat er bij de achterban leeft. En dat is nog best lastig, want hoe kom je daar achter? Je ziet dat deze mensen zich heel verantwoordelijk voelen en alles in het werk stellen om het tot een goed einde te brengen. Als je mij vraagt wie de helden zijn in dit traject, dan zijn dat de mr-leden wel!”

* Visie besturen/criteria spreidingsplan

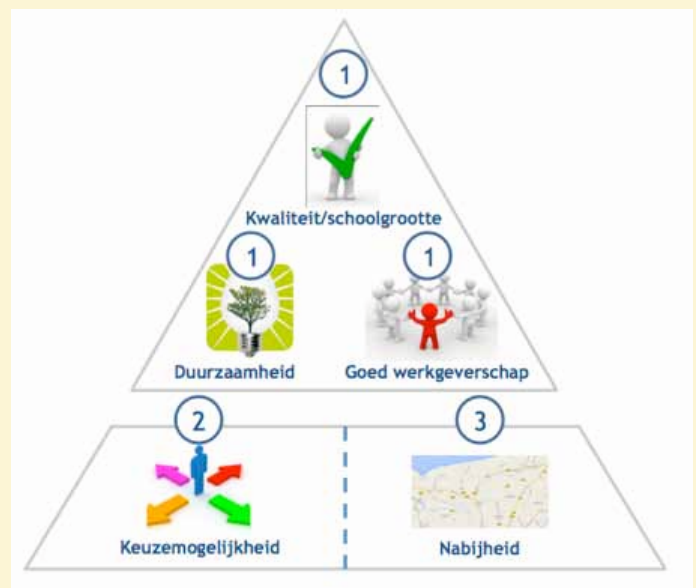
Het spreidingsplan is gemaakt aan de hand van een vijftal criteria. De criteria ‘kwaliteit’, ‘goed werkgeverschap’ en ‘duurzaamheid’ hebben allemaal te maken met het aantal leerlingen dat op een school zit (schoolgrootte). Deze criteria zijn leidend geweest bij het maken van het plan. Als tweede en derde criterium zijn ‘keuzevrijheid’ en ‘bereikbaarheid’ meegenomen in het voorstel.

** Kleinescholentoeslag

In grote lijnen hangt de bekostiging van basisscholen samen met het leerlingenaantal, waardoor een krimpende basisschool elk jaar minder geld ontvangt. Maar scholen die kleiner zijn dan 145 leerlingen krijgen een extra bijdrage, die juist toeneemt naarmate het aantal leerlingen daalt. Dit is de kleinescholentoeslag (bron: www.leerlingendaling.nl).

*** Opheffingsnorm

Om te voorkomen dat in Nederland onnodig veel scholen bestaan, is een ondergrens gesteld aan het aantal leerlingen op een school: de opheffingsnorm. Scholen die drie achtereenvolgende jaren onder de opheffingsnorm vallen, verliezen hun bekostiging door OCW. De opheffingsnorm is niet voor alle scholen gelijk. De absolute ondergrens is 23, maar de norm kan variëren tot 200 leerlingen, afhankelijk van de bevolkingsdichtheid in de gemeente waar de school is gevestigd (bron: www.leerlingendaling.nl).

HET VOLGENDE NUMMER VAN DEZE NIEUWSBRIEF VERSCHIJNT IN DECEMBER 2014

Heeft u vragen/opmerkingen naar aanleiding van deze nieuwsbrief? Stuur dan een mail naar schoolbestuur@lauwerseneems.nl of info@vcpong.nl

COLOFON

Redactie: Marianne Volp-Kortenhorst, Simon van der Wal, Harm Klifman van Van Beekveld & Terpstra, Reina Jager van BOP onderzoek & communicatie, Groningen
Fotografie: Annet Eveleens, Rottum | Ontwerp en opmaak: Rita Ottink, grafisch ontwerper, Kantens